

חד-הוריות מרצון - עיוות נפשי

התופעה של נשים רווקות המביאות לעולם, מרצון, ילד שאין לו אב - היא עיוות נפשי וכשל דתי. אין להפריד בין הלכה למוסר

7.10.01
33 יצחק שילת

ההלכה היהודית כתוב שאפילו 'יחוד' בלבד עם פנויה אסור, והמת-
 ייחד עם הפנויה חייבים האיש והאשה מכת מרדות (אה"ע כב, כז).
 דומה, כי למה שתואר בכתבה כפריצת דרך, מתאים יותר הכינוי:
 דרך פריצות. מעתה מי ידע אם רווקה זו שכריסה בין שיניה עברה
 הפרייה מלאכותית או שהיא חרה לונגים? העיוות הנפשי הוא: להי-
 תת אם - כן, אני רוצה, אני יכולה. להיות רעה - לא. "תמיד רציתי
 להיות אמא, ולא כל כך עניין אותי להתחתן". "אני לא בנויה להיות
 עם מישהו שאני לא באמת רוצה, ומעדיפה להיות לבד". "כמוכונ
 שאם מוצאים את הפחטנר המושלם זה נהדר". "אני מאד מפונקת
 והתהגלתי להיות בסטייבל". כל אלה ציטוטים מהכתבה. התופעה
 אינה עוסקת בבנות מטכנות, כאלה שבאמת עושות כל מאמץ לרתת-
 תן, ואינן מצליחות. כאלה שאין מי שמציע להן. מדובר
 ב"סטטיליטיות", מוכשרות, מפונקות. כאלה שמציעים להן בחורים,
 אבל הן עוד לא מצאו את "הפרטנר המושלם". גבירות הישרות, אין
 פרטנר "מושלם". מה שיש, זה אדם שאת מחלטה להתחתן איתו מפני
 שאת רואה בו אדם טוב, מפני שאת רואה בהקמת משפחה עיר, ומפ-
 ני שאת מוכנה לקחת על עצמך אחריות.
 מנסיוננו בנושא ההיכרות אנו יודעים שהבעיה של רוב הפנויים
 והפנויות התסועים היא בראש ובראשונה בעיה של מוטיבציה. את
 הסוויץ' צריך לעשות בראש, לא כמציאות החיצונית. כשביל למצוא
 חבר לחיים טובים וערכיים לא צריך מאגר ענק של שמות, 'נתונים'
 ותחביבים. צריך להביר בכך שהקמת משפחה היא ערך ראשוני ורב
 עצמה, לאדם ולכריאות גפשו. צריך לקבל החלטה.
 למרות זאת, אסור בשום אופן להתעלם ממצוקתם של אלו שנשא-
 רו לבד, בין אם אין להם ובין אם יש להם חלק בדבר. אבל, במקום
 לפתור מצוקה אחת על ידי יצירת מצוקה אחרת, מה יותר נכון ומוס-
 רי מאשר לפתור שתי מצוקות יחד: למו שהושגת מברירות ורוצה
 לגרל ילד, כדאי לדעת שישנם הרבה ילדים כורדים המשועים לבית
 ולאחבה. במקום להביא לעולם עוד ילד ללא אב, מדוע לא לאמץ
 ולגרל ילד חי ועוזב, הוקוק לאחבה ולכית? *accept*
 לבסוף: צד לנו על נימת ההתקפה האישית העולה מדברינו בלפי
 נשים שאין אנו מכירים אותן. אילו היו המרואיינות מקבלות את
 החלטותיהן האישיות בצנעה, ולא היו מוציאות אותן לרשות רבים
 מתוך מגמה להפוך אותן לנורמה - החרשנו. מהרגע שהן החליטו
 שלא לעשות כן - הפכו את עניינן לנושא שיש בו עניין לציבור ●
 הרב יצחק שילת הוא ר"מ בשיבת טעלה אדומים
 והיהודית שילת היא פגניה וייר אמונה

הכתבה 'ללא בעלים' (גיליון 210), המפארת את הלוציותן של
 שתי רווקות רתיות, שהפכו מרצונן לאמהות לילדים ללא בעלים
 באמצעות הפרייה מלאכותית, פתחה לדיון גלוי נושא רביש.
 נאמר מיד: לדעתנו, התופעה של נשים רווקות המביאות לעולם
 מרצון ילד שאין לו אב - היא עיוות נפשי וכשל דתי. אין להפריד
 בין הלכה למוסר. אי אפשר לומר ש"להיות אגואיסט, ולגרל ילד די
 אומלל", כהגדרת הרב אבינר, זה בסדר מבחינה הלכתית. האם איתן
 נשים נאורות היו מחליטות ללדת גם במקרה שהאולטרה-סאונד היה
 טראה שלילד חסירה רגל אחת, או שאו הן היו ממרות לבצע הפלה,
 עם או בלי אישור הלכתי? ילד שאין לו אב, שלא היה לו אב, שאין
 לו דמות של אב, הוא ילד עם הגל אחת להישען עליו. הרגל השני-
 יה תחסר לו כל ימי חייו. בכתבה מסופר ש"באינטרנט יש עכשיו
 קבוצה של ילדים מתרומה שמחפשים את האבות שלהם". עם כל
 הכאב, את מה שהם מחפשים הם לא ימצאו.
 אסור על פי ההלכה לגרום לילד אומללות וראית מרצון. כלל
 גדול בתורה: "ואהבת לרעך כמוך", ועל פי הכלל הזה נפסקות גם
 הלכות של חיים ומוות. הגמרא בסנהדרין לומדת כמה פרטים בהל-
 כות מיתות בית דין מ'ואהבת לרעך כמוך' - ברור לו מיתת יפה". גם
 כשהימים לבצע באדם פסק דין מוות, עדיין צריך להשתרל לא
 לייסרו יסורים מיותרים. כל שכן כשמעניקים לאדם חיים: 'ואהבת
 לרעך כמוך' - ברור לו חיים יפים, אל תכניס אותו מראש לחיים
 לא בריאים. בשולחן ערוך (אה"ע ב, ז) נפסק: "לא ישא אדם אשה לא
 ממשפחת מצורעים ולא ממשפחת נכפיים, והוא שהחזק ג' פעמים
 שיבואו כניהם לידי כך". הטעם הוא כמוכונ שאין להיכנס מראש
 למצב שבו בני זוג יביאו לעולם ילדים החולים כמחלות חסוכות
 מרפא.
 לצערנו, עלינו לומר כי המרואיינות עשו שימוש ציני בפסקיהם
 של הגרש"ז אוהרבך והגר"מ פיונשטיין וצ"ל. שניהם התייחסו
 למצוקתם של זוגות נשואים, המחפשים מזור לבעיה פיסולוגית
 המונעת מהם לידה טבעית. הפרייה מלאכותית במקרה כזה מביאה
 לעולם ילד הנולד לתוך משפחה טבעית, ילד שיש לו אבא ואמא
 המייתלים ללדתו ומגדלים אותו.
 יתירה מזו: אחד מסימני השאלה הגדולים והמעיקים העולים
 מקריאת הכתבה, הוא עצם המחויבות להלכה. כך מצוטטת את
 המרואיינות: "פגשתי אנשים שהשכתי שאולי לא אתחתן אתם, אבל
 אעשה אתם ילד". סליחה? "לעשות" ילד עם מי שלא מתחננים
 אתו? על אילו רבנים רצית לסמוך בענין הזה? בשולחן ערוך של

p

The Rav volume 2 14.07 Halakhic Guidance

Related by the Rav in his lecture on "The Role of the Rabbi" to the Yeshiva University Rabbinic Alumni, May 18, 1955 (Yiddish).

The rabbi must know how to properly decide questions of Jewish law. "And they shall teach My people the difference between the holy and the common" [Ezekiel 44:23]. This is the task of hora'ah, of providing halakhic guidance. There is a great difference between theoretical physics and practical physics. For a long time the theory of building an atom bomb was known. In practice, it required many years to achieve. Similarly, there are many Talmudic scholars who can give excellent Talmudic lectures, but they do not know how to issue decisions in Jewish law. To be expert in determining the halakhah, one must not only be learned but he must also possess the intuition to understand the circumstances surrounding the halakhah and the context in which the question is asked. In the oral exams which we administer to the rabbinical students at the Yeshiva, I have often found that they truly know the theoretical material. They are masters of the Shakh and the Taz. Nevertheless, when I ask them how they would proceed if a woman calls to ask a question about a milk pan and a meat spoon, they do not know how to begin to handle the inquiry.

Some believe that there is no need to teach the ability to decide Jewish law in the United States since few questions are asked by our congregations. This is not so. There are more difficult questions in the United States than the rabbis generally received in Lithuania. We have, perhaps, fewer routine questions, such as those regarding mixtures of meat and milk or permitted and forbidden substances. However, we have the most difficult and unique questions in such areas as those forbidden to marry into the Jewish community of the status of the deserted wife [agunah]. In the past, in Europe, such difficult questions were referred to the leading posekim [experts in deciding Jewish law], such as Rabbi Isaac Elchanan Spektor of Kovno [1817-1896] or Rabbi Naftali Zvi Yehudah Berlin of Volozhin [1816-1893]. They would issue definitive decisions, at times with the stipulation that one or two other posekim agree with their conclusions. Thus, these questions were resolved.

In America we have very difficult questions regarding conversion, mamzerut, women prohibited to kohanim, forbidden marriages, and even whether one is considered a Jew or not. Here in the United States I receive these complicated inquiries over the phone! When a rabbi receives such questions, he is ashamed to say that he needs time to thoroughly research the problem. He is apprehensive lest his congregants say that the rabbi is not erudite. At times, these most difficult problems – which will have an effect on countless generations – are decided immediately over the phone.

The truth is that many rabbis are prone to the misconception that all questions must be answered immediately. I noticed in your Yeshiva University Rabbinic Alumni program for today that you scheduled a lecture on the halakhic ramifications of artificial insemination. I do not know what was said regarding this topic. You certainly can speak and lecture about it. But let me tell you, it is a bitter question. I do not know how to be posek [how to decide] in this area. When it is a problem of A.I.H. [artificial insemination from the husband], I can be lenient in my ruling. However, when it is A.I.D. [artificial insemination from a donor], I do not know how to decide the halakhah on a practical level. I know all the halakhic opinions regarding this issue, but I still have not reached a conclusion.

Let me tell you what happened to me. A few weeks ago on a Sunday morning, the phone rang at 7:15 a.m. A woman called from New York. The woman's husband could not father children. Five years earlier she bore a son as a result of artificial insemination. She now wants another child through artificial insemination. However, she was told that such a child could very well be a mamzer. The woman turned to her Conservative rabbi, and he tactfully explained to her that he could not decide such a difficult question. He suggested that she consult me.

"What should I do, Rabbi," she asked me.

"I do not know," I answered.

"Rabbi, what do you mean you do not know? They say you are a great scholar," she exclaimed.

Pleading ignorance, I answered her: “I do not know if I am a great scholar or not, but I do not know the answer to your question.”

“Shall I break the appointment with the doctor?” she asked.

“Break the appointment,” I answered, “and call me back in four or five weeks. Perhaps I will have a definitive answer for you at that time.”

This particular case is very difficult for me because the woman already has a son through A.I.D. If she cannot do it a second time, then the first child is a mamzer. No matter what I decide I will be in a difficult predicament under these circumstances. In such a situation, the Talmud already declared: “Woe is me because of my Creator, woe is me because of my evil inclination” [Berakhot 61a: “Woe if I follow my evil inclination, and woe if I combat it”].

I am not one of those rabbinical scholars who is afraid to issue a halakhic decision. When I see it clearly I am a posek.

Some questions, however, simply do not lend themselves to any clear determination. If it is a question of whether one has to say Ya’aleh ve-Yavoh [the special appendix to the Amidah prayer on the New Moon] at the Minhah [afternoon] prayer, I will be lenient if I see it clearly. However, in instances of vexatious questions of family status and pedigree, many times I am hesitant. Did not Rabban Yohanan ben Zakkai already declare that “there are two ways before me, one leading to Paradise and the other leading to Gehinnom, and I do not know by which I shall be taken; shall I not weep?” [Berakhot 28b]. Certainly, Rabban Yohanan ben Zakkai knew how to decide questions of Jewish law better than the Halakha Committee of the Rabbinical Council of America and its chairman [i.e., Rabbi Joseph B. Soloveitchik]. Nevertheless, Rabban Yohanan ben Zakkai was frightened by this responsibility. We certainly should be. We cannot answer these questions superficially.

I remember that once I was studying Talmud with my father. I asked him why the Talmud did not resolve the problem under discussion in so many cases. Instead the Talmud concludes with the phrase *teiku* [“stalemate”]. Why was no conclusion reached by the talmudic sages? My father explained to me that a Jew must apprehend that he cannot understand and comprehend everything. When a Jew learns that there are halakhot which are ambiguous, then he will also come to the realization that there are other areas that are also not clear-cut. In matters of faith, *teiku* will also be encountered. The greatness of Abraham, our forefather, was that he knew how to say “Here I am” [Genesis 22:1] even though he did not understand the request that God made of him. The basis of faith is *teiku*. If a Jew does not master the concept of *teiku*, then he cannot be a true believer. It would not hurt if the rabbi possessed the courage and resoluteness to admit *teiku*. The rabbi must not be ashamed to declare that he must refer the question to greater experts on the topic.

Excuse me, please, if I ask you a question which close to my heart. I receive many inquiries from the rabbinical graduates of the Yeshiva. Sometimes I want to disconnect my telephone and tear the wires out of the wall. For some rabbis it has become a mania to call me and confer with me about all the questions that they receive. With all this, I do not receive enough of the difficult questions that I know exist in the United States. I am certain that the hundreds of Yeshiva-ordained rabbis receive many such inquiries. Whom do they consult with? Whom do they ask? I checked with my colleague Rabbi Moshe Shatzkes [1881-1958; Yeshiva University rosh yeshiva and former rabbi of Lomza], he too does not receive many questions of this nature. The Halakhah Committee of the Rabbinical Council and I should be receiving many such inquiries. Where are these American sheilahs [halakhic questions]? To whom are they being referred? The rabbi should know how to pass these problems on to the proper authority. I do not know all the answers, but let me stress once again that it does not hurt to admit this. A rabbi will not lose his rabbinic crown if he declares that he cannot answer a particular question on the spot.

נפש הרב עמוד רנ"ה

דעת רבנו היתה שבאשת איש שקבלה הזרעה מלאכותית מזרע איש אחר, שלענין להשאיר תחת בעלה יש לדון בזה מכה דין מעוברת חברו ומינקת חברו (שמעתי מהרמ"מ ברייער). ולענין דינו של הולד, בתחילה הרבה הסתפק רבנו אם הולד ממזר א"ל,

אלא שלבסוף הסכים עם הכרעת הגרמ"פ (וכלשון הזה התבטא בשיעוריו למס' יבמות) שאין הולד ממזר, מאחר שלא היתה בזה שום עבירה של גילוי עריות.